

Kuntien ja yritysten yhteistyö Pohjois-Savon kehityksen moottorina

Sisältö

Hankkeen tavoitteet, Pohjois-Savon maakuntaohjelman edistäminen + koheesio, hankkeen sisältö, hankkeen rahoitus	3
Kohdeyleisö	5
Tutkimuksen rakenne	5
Yhteistyön nykytila ja sen haasteet ja esteet	5
Pk-yritysten aluetaloudelliset vaikutukset Pohjois-Savossa	5
Kehityskohteet ja suositukset	5
Taustaluku	6
Lyhyt talousmaantieteellinen katsaus	6
Tutkimusmenetelmät ja aineisto.....	8
Metodologia	8
Otoksen edustavuus.....	9
Kysymysten teema.....	12
Tulokset.....	13
Kunnan viihtyisyys ja elinvoima.....	13
Kunnan tilapalvelut.....	14
Kunnat yritysneuvonnan tuottajina ja välittäjinä	15
Kunnan työllisyyspalvelut.....	16
Kunnan lupa- ja valvontapalvelut sekä käsittelyaikojen pituus ja kunnan kanssa asioinnin helppous	16
Kunnan kaavoituspalvelut	17
Kunnan julkiset hankinnat, markkinavuoropuhelut ja kunnan aiheuttamat markkinahäiriöt.	17
Kuntien ja yritysten välinen yhteistyö ja vuorovaikutus	19
Yleisiä huomioita ja johtopäätöksiä	21
Miten kuntien kannattaa lisätä yhteydenpitoa yrittäjiin?.....	21
Lähteet:	22
Tutkimuskirjallisuus:.....	22
Tilastolähteet:	22

KIINNOSTUS YRITTÄMISEEN VÄHENTYNYT MAASEUDULLA!! Entä muualla?

Hankkeen tavoitteet, Pohjois-Savon maakuntaohjelman edistäminen + koheesio, hankkeen sisältö, hankkeen rahoitus

Savon Yrittäjien Kuntien ja yritysten yhteistyö Pohjois-Savon kehityksen moottorina - selvityshanke tutkii, kuinka kuntien ja yritysten välistä yhteistyötä voidaan tehostaa Pohjois-Savon alueen menestyksen ja elinvoimaisuuden edistämiseksi. Hanke pyrkii selvittämään millaisia hyviä ja huonoja toimintatapoja yritysten ja kuntien yhteistyössä on sekä kehittämään löytöjen pohjalta ehdotuksia tilanteen parantamiseen.

Aluekehitysasiantuntijoiden yleisen käsityksen mukaan Pohjois-Savon elinvoima on vahvasti riippuvaista ulkopuolelta tulevista julkisista investoinneista. Selvityksessä pyritään löytämään keinoja, joilla alueen elinkeinoelämää voidaan kehittää ja tehostaa olemassa olevilla vahvuuksilla.

Hankkeen tuottama data ja johtopäätökset edistävät Pohjois-Savon maakuntaohjelman 2022–2025 tavoitteita tuomalla ilmi haasteita pk-yritysten ja kuntien välisessä yhteistyössä, mutta myös toisaalta selvittämällä osapuolten välisten yhteistyön onnistumisia. Moottorihanke edistää Pohjois-Savon maakuntaohjelman tavoitteita etenkin seuraavilla tavoilla:

1. Pohjois-Savon maakuntaohjelmassa painotetaan vihreää siirtymää ja kestävän kehityksen ratkaisuja, kuten vähähiilisiä energiaratkaisuja ja kiertotaloutta. Kuntien ja yritysten yhteistyö voi vauhdittaa näiden tavoitteiden saavuttamista esimerkiksi tukemalla uusiutuvan energian investointeja ja kehittämällä kestäviä liiketoimintamalleja. Kunnat voivat luoda yrityksille kannustimia energiatehokkuuden parantamiseen ja ympäristöystävällisten teknologioiden käyttöön, mikä tukee maakuntaohjelman ilmastotavoitteita.
2. Työllisyyden parantaminen on yksi keskeisistä tavoitteista maakuntaohjelmassa. Kuntien ja yritysten välinen yhteistyö voi vahvistaa alueen elinvoimaisuutta tukemalla paikallista yritystoimintaa ja edistämällä uusien työpaikkojen syntyä. Yhteistyön avulla voidaan luoda yrityksille suotuisampia kasvuolosuhteita. Tämä edistää maakuntaohjelman tavoitteita luoda työpaikkoja ja ehkäistä nuorisotyöttömyyttä. Alkuvuodesta 2025 voimaan astunut TE-palvelu-uudistus on lisännyt kuntien lakisääteistä tehtävämäärää, jolloin kuntien on löydettävä uudenlaisia yhteistyömuotoja ja -tapoja paikallisen elinkeinoelämän kehittämiseen.

3. Maakuntaohjelman tavoitteisiin kuuluu alueen osaamistason nostaminen ja työvoiman saatavuuden parantaminen erityisesti niillä aloilla, joilla on osaajapulaa, kuten teollisuudessa, sosiaali- ja terveysalalla sekä matkailussa. Kuntien ja yritysten välinen yhteistyö mahdollistaa paremman vuorovaikutuksen koulutuksen järjestäjien kanssa, jolloin työvoiman koulutustarjonta voidaan räätälöidä alueen yritysten tarpeisiin.
4. Maakuntaohjelman tavoitteena on vahvistaa Pohjois-Savon houkuttelevuutta asuin- ja yritystoimintaympäristönä. Kuntien ja yritysten yhteistyö voi edistää alueen imagon rakentamista ja markkinointia esimerkiksi yhteisillä kampanjoilla, jotka tuovat esille alueen vahvuuksia, kuten luonnonläheisyyttä, korkeatasoista osaamista ja teknologisia innovaatioita. Lisäksi kuntien tarjoamat yritysystävälliset palvelut, kuten sujuvat lupakäytännöt ja tehokas infrastruktuuri, parantavat alueen vetovoimaisuutta uusien yritysten sijoittumiselle.
5. Maakuntaohjelman 2022–2025 yksi painopistealueista on innovaatioiden ja digitalisaation edistäminen, mikä auttaa lisäämään kilpailukykyä niin paikallisesti kuin globaalisti. Kuntien ja yritysten välinen yhteistyö voi auttaa luomaan innovaatioekosysteemejä, joissa kunnat tarjoavat infrastruktuuria ja yritykset tuovat teknologista osaamista ja kehityshankkeita. Tämä voi johtaa uusien teknologisten ratkaisujen, kuten älykkäiden kaupunkien ja digitaalisten palveluiden, käyttöönottoon, mikä tukee maakuntaohjelman digitaalista siirtymää.
6. Yhteistyössä kuntien kanssa yritykset voivat osallistua alueen infrastruktuurin ja logistiikan kehittämiseen, mikä on välttämätöntä kilpailukyvyn kannalta. Parempi liikenne- ja tietoliikenneverkosto, toimivat liikenneyhteydet ja yritysten tarpeisiin sovitettu infrastruktuuri tekevät alueesta houkuttelevamman ja tukevat talouskasvua. Maakuntaohjelman tavoitteiden mukaisesti yhteistyö auttaa parantamaan alueen saavutettavuutta ja tehokasta resurssien käyttöä.
7. Matkailu ja kulttuuri ovat merkittäviä kasvualoja Pohjois-Savossa, ja niiden kehittäminen vaatii kuntien ja yritysten yhteistyötä. Maakuntaohjelmassa on tunnistettu matkailualan potentiaali osana alueen elinvoiman ja kestävän kehityksen edistämistä. Yhteistyössä voidaan kehittää matkailupalveluja, houkutella uusia matkailijoita ja edistää kestäväää matkailua, mikä tuo taloudellisia ja sosiaalisia hyötyjä alueelle.

Kohdeyleisö

Pohjoissavolaiset yritykset sekä kuntien luottamushenkilöt ja viranhaltijat saavat tutkimuksen käyttöönsä uuden valtuustokauden 2025 alkaessa. Hankkeen tuottamia tietoja voidaan ottaa huomioon myös maakunnallisten suunnitelmien ja strategioiden suunnittelussa. Kunnat ja yritykset voivat esimerkiksi perustaa säännöllisiä yhteistyötapaamisia, kehittämisryhmiä tai alakohtaisia yhteistyöfoorumeita, joissa jatketaan yhteisten tavoitteiden edistämistä ja keskustellaan uusista mahdollisuuksista.

Tutkimuksen rakenne

Yhteistyön nykytila ja sen haasteet ja esteet

Savon Yrittäjät kartoittaa, millaista yhteistyö kuntien ja yritysten välillä jo on ja mihin suuntaan se on kehittynyt. Onnistuneiden yhteistyökäytäntöjen tunnistaminen puolestaan auttaa levittämään hyviä käytäntöjä laajemmin Pohjois-Savossa.

Yhteistyön nykytilan tarkastelu tehdään analysoimalla lomakepohjaisia kyselyitä ja puhelimitse käytäviä haastatteluita.

Pk-yritysten aluetaloudelliset vaikutukset Pohjois-Savossa

Osana hanketta toteutetaan myös Pk-yritysten aluetaloudelliset vaikutukset Pohjois-Savossa-tutkimustyö tukemaan tiedolla johtamista. Tarkoituksena on, että kuntatason päättäjät saavat tutkimustyön käyttöönsä uutta valtuustokautta varten. Tutkimuksen toteuttaa Leaded Leadership Development Oy:n professori Vesa Routamaa.

Kehityskohteet ja suositukset

Selvityshankkeen perimmäinen tarkoitus on antaa suosituksia yritysten ja kuntien väliseen kanssakäymiseen tulevaisuutta varten. Nämä voivat olla uusia innovatiivisia ratkaisuja tai kumppanuusmalleja, joilla vahvistetaan Pohjois-Savon kuntien ja siten koko maakunnan vetovoimaisuutta ja kilpailukykyä.

Taustaluku

Lyhyt talousmaantieteellinen katsaus

Pohjois-Savo on väestöltään polarisoitunut maakunta, jossa noin puolet asukkaista elää maakuntakeskus Kuopion alueella ja loput ympäröivissä kunnissa ja kaupungeissa.

Pohjoissavolaisista noin 22 % prosenttia asuu maaseutumaisiksi luokitelluissa kunnissa ja 19 % taajaan asutuissa. Kuopio ja Varkaus ovat maakunnan ainoat kaupunkimaisiksi luokitellut kunnat, joissa asuu yhteenlaskettuna noin 58 % väestöstä.

Taulukko 1. Pohjois-Savon kuntien kuntaluokitus, väestö, 65-vuotta täyttäneiden osuus sekä yrittäjien osuus alueella työssäkäyvistä (Yrittäjiä). Kaikki tilastot vuodesta 2023 vuoden 2025 kuntaluokituksia lukuun ottamatta.¹*

Alue	Kunnan tyyppi	Väestö	≥ 65-vuotiaita	Yrittäjiä*
Kuopio	Kaupunkimaiset kunnat	124 021	22 %	8 %
Varkaus	Kaupunkimaiset kunnat	19 727	34 %	7 %
Iisalmi	Taajaan asutut kunnat	20 618	29 %	9 %
Siilinjärvi	Taajaan asutut kunnat	21 290	23 %	10 %
Suonenjoki	Taajaan asutut kunnat	6 708	34 %	14 %
Joroinen	Maaseutumaiset kunnat	4 590	33 %	19 %
Kaavi	Maaseutumaiset kunnat	2 628	39 %	19 %
Keitele	Maaseutumaiset kunnat	2 035	42 %	13 %
Kiuruvesi	Maaseutumaiset kunnat	7 475	34 %	27 %
Lapinlahti	Maaseutumaiset kunnat	8 975	30 %	21 %
Leppävirta	Maaseutumaiset kunnat	9 049	34 %	14 %
Pielavesi	Maaseutumaiset kunnat	4 073	40 %	26 %
Rautalampi	Maaseutumaiset kunnat	2 933	37 %	24 %
Rautavaara	Maaseutumaiset kunnat	1 424	43 %	21 %
Sonkajärvi	Maaseutumaiset kunnat	3 637	38 %	23 %
Tervo	Maaseutumaiset kunnat	1 412	43 %	27 %
Tuusniemi	Maaseutumaiset kunnat	2 313	41 %	23 %
Vesanto	Maaseutumaiset kunnat	1 895	44 %	25 %
Vieremä	Maaseutumaiset kunnat	3 387	29 %	15 %
Pohjois-Savo		248 815	27 %	11 %

¹ Lähteet: Tilastokeskus 2025, Kunnat ja kuntapohjaiset aluejaot vuonna 2025 suomeksi, ruotsiksi ja englanniksi. Tilastokeskus 2025, Tunnuslukuja väestöstä alueittain, 1990–2024. Tilastokeskus 2024. Alueella työssäkäyvät (työpaikat) alueen, työnantajasektorin, sukupuolen ja vuoden mukaan, 1987–2023.

Taulukko 2. Suomen maakuntien väestö, 65 vuotta täyttäneiden osuus väestöstä sekä yrittäjien osuus alueella työssäkäyvistä (Yrittäjiä). Tilastot kuvaavat tilannetta loppuvuodesta 2023.²*

Maakunta	Väestö	≥ 65 vuotiaita	Yrittäjiä*
<i>Koko maa</i>	5 603 851	23 %	10,09 %
Uusimaa	1 759 537	18 %	9,06 %
Varsinais-Suomi	490 786	24 %	11,29 %
Satakunta	211 740	29 %	10,72 %
Kanta-Häme	169 547	27 %	11,67 %
Pirkanmaa	539 309	22 %	10,00 %
Päijät-Häme	204 479	28 %	11,63 %
Kymenlaakso	158 658	30 %	9,34 %
Etelä-Karjala	125 162	29 %	9,66 %
Etelä-Savo	129 914	33 %	12,74 %
Pohjois-Savo	248 190	27 %	10,61 %
Pohjois-Karjala	162 321	29 %	10,65 %
Keski-Suomi	273 271	25 %	10,58 %
Etelä-Pohjanmaa	190 539	27 %	13,31 %
Pohjanmaa	177 602	24 %	9,45 %
Keski-Pohjanmaa	67 736	25 %	11,71 %
Pohjois-Pohjanmaa	418 205	21 %	9,79 %
Kainuu	70 164	31 %	9,04 %
Lappi	176 150	27 %	10,39 %
Ahvenanmaa	30 541	24 %	10,38 %

Yleisesti ottaen 1980-luvun jälkeinen rakennemuutos ja valtakunnallinen aluepolitiikka eivät ole suosineet Itä-Suomea ja etenkin sen maaseutua tai pienempiä kaupunkeja. Kuopion ulkopuolella väestö pääsääntöisesti vanhenee ja pienenee. Saavutettavuusongelmat kasautuvat infrastruktuurin korjausvelan kasvaessa.³

Useilla mittareilla kuitenkin maakuntakeskus Kuopio on kuntana Suomen kärkiluokkaa. Sen taloutta elävöittävät tulevaisuudessakin yliopisto, yliopistollinen sairaala, asema hallinnollisena keskuksena sekä keskeinen logistinen sijainti maan sisämaaliikenteessä etelästä pohjoiseen liikkuesssa.⁴

Kuopio on vahva maakunnan keskus ja sen kehitys on riippuvainen osin muun maakunnan tilanteesta. Ja samoin Kuopion menestys heijastuu myös muualle maakuntaan. Maakunnan sekä lopulta Suomen kokonaisturvallisuus on riippuvaista sen taloudellisesta ja sosiaalisesta hyvinvoinnista.

² Lähde: [Tilastokeskus 2025. Tunnuslukuja väestöstä alueittain, 1990–2024. Tilastokeskus 2024. Alueella työssäkäyvät \(työpaikat\) alueen, työnantajasektorin, sukupuolen ja vuoden mukaan, 1987–2023.](#)

³ Aluekehityksen näkymiä 2024, s. 119–121.

⁴ Sama kuin edellä

Kuntien tulevaisuutta pohtiessa on syytä muistaa myös muutos aluekehityksen teoriassa, joka painottaa taloudeltaan supistuvilla kunnilla perinteisen raskaaseen teollisuuteen, maan- ja metsätalouteen ja jatkuvaan väestönkasvuun perustuvan mallin sijaan älykästä sopeutumista. Kuntien älykäs sopeutuminen" tarkoittaa sitä, miten kunnat reagoivat ja mukautuvat muuttuviin olosuhteisiin – esimerkiksi väestörakenteen, ilmaston, talouden, teknologian tai palvelutarpeiden muutoksiin eli ennakoivasti ja tietoon perustuen, ei vain reaktiivisesti. Älykäs sopeutuminen on eräänlaista resilienssin rakentamista kunnille, ei vain varautumista kriiseihin, vaan myös mahdollisuuksien näkemistä ja uusien ratkaisujen kehittämistä, kun toimintaympäristö muuttuu.

Miten selittää, että hyvinvoivat kunnat hyödyttävät myös maakuntakeskusta?

- Rakennemuutokselliset ja valtakunnalliset aluekehitykselliset trendit eivät ole suosineet Itä-Suomea 1980-luvulla lähtien
 - Väestön vanheneminen
 - Investointien puute
 - Infran kunto ja korjausvelka
 - > Aluekehitysteoriassa siirtymä älykkääseen sopeutumaan
 - Voisiko älykäs sopeutuminen lopulta pelastaa maaseudun väestörakenteen houkuttelemalla kaupungeista vapaa-ajan asujia ja etätyöntekijöitä?
- Yrittäjyyden tila maan keskitasoa, jos mittaamme yrittäjien määrää suhteessa työikäiseen väestöön
- Kuopio tulee varmasti pärjäämään jatkossakin kasvukeskuksena yliopiston, yliopistollisen sairaalan, keskeisen sijainnin yms. takia
 - Ennusteiden mukaan väestö kasvaa
- Maakunnissa tilanne eri
 - Tämä selvitys pyrkii tukemaan päätöksentekoa etenkin kunta- ja aluevaalien jälkeen uuden valtuustokauden alkaessa kunnissa
 - Alueellinen kehitys on luonteeltaan kasautuvaa ja itseään toistavaa
 - Tämän takia negatiivisen rakennemuutoksen kunnissa muutokset ovat välttämättömiä ja ilman yrittäjyyttä positiivisempi kierre ei ole mahdollista

Tutkimusmenetelmät ja aineisto

Metodologia

Tutkimuksella ei pyritä tarkkaan kattavaan ja edustavaan tilastolliseen analyysiin, vaan sen tarkoitus on pääasiallisesti kertoa, millaista mieltä pohjoissavolainen pk-yrittäjä voi kunnan ja yritysten yhteistyöstä olla. Määrällisiin asteikkomuotoisiin vastauksiin liitettyjä kommentteja

nostetaan esille sikäli, kun vastaajat ovat niitä kirjoittaneet ja niistä paljastuu havaittavia yleisiä trendejä tai muuten kiinnostavia huomioita.

Tutkimus/selvitys koostuu lomakekysely- ja haastattelututkimustuloksista Pohjois-Savon kuntien alueen pk-yrittäjiltä. Kyselylomake sisältää sekä määrällisiä 1–5-asteikolle asettuvia että laadullisia tekstiruudulle kirjoitettavia kysymyksiä. Kaikki haastatellut yrittäjät ovat Savon Yrittäjien jäseniä, jotka ovat valikoituneet tutkimukseen satunnaisesti. Selvitämme kuitenkin, kuinka edustava otoksemme on pohjoissavolaisiin yrittäjiin verrattuna mitä tulee esimerkiksi yrityksen toimialaan, henkilöstömäärään tai yrittäjän ikään ja sukupuoleen verrattuna. Yrittäjille suunnattuja kysymyksiä oli yhteensä 29.

Kerättyä aineistoa esitellään siten, että määrällinen data on taulukko- tai kaaviomuodossa. Tämän alla on laadullista dataa eli vastanneilta pyydettyjä tekstimuotoisia kommentteja kunkin valintakysymyksen alle. Numeromuotoista dataa selvennetään lukijalle laskemalla kelpollisista arvosanoista 1–5 painotettu keskiarvo.

Hankkeen internet-kysely oli täysin anonyymi. Puhelimitse tehdyistä kyselyistä tiesimme läpikäydyt yritykset ja yrittäjät, mutta heidän taustatietojaan ei käsitellä tässä raportissa. Kyselyihin vastanneet eivät ole lukijan selvitettävissä, emmekä julkaise saamiamme kommentteja sellaisenaan, vaan referoimme ne lukijalle.

Otoksen edustavuus

Otoksemme eli haastateltujen yrittäjien edustavuus tutkimuksen kohteena olevasta ryhmästä eli pohjoissavolaisista pk-yrittäjistä on selvitettävissä taustakysymysten kautta, joissa kysytään yrittäjävastaajien kuntaa, yrityksen henkilöstökokoja, ikää ja sukupuolta. Tilastotiedon rajallisuuden vuoksi voimme verrata otostamme vain tilastotietoon Pohjois-Savon yrittäjistä yleisesti, mutta ottaen huomioon, että selkeä valtaosa suomalaisista yrityksistä on pk-yrityksiä, ei-pk-yritysten laskeminen mukaan kontekstoivissa tilastoaineistosta ei vääristä niistä saatavia johtopäätöksiä liiaksi.⁵

Otoksen edustavuutta on tarkasteltu vain internet-kyselyyn vastanneiden osalta. Puhelimitse haastateltuja ei ole laskettu mukaan maakunnallisiin tilastoihin verrattaviksi, sillä puhelinhaastatteluaineistoista käytämme tätä selvitystä varten vain vapaita suullisia kommentteja liittyen kuntien ja yritysten yhteistyön eri muotoihin.

Tarkasteltujen yrittäjien sukupuolijakauma ja ikärakenne eivät poikkea merkittävästi pohjoissavolaisten yritysten vastaavista. Haastateltujen yrittäjien sukupuolijakauman eroaa maakunnallisista tilastoista vain noin 8 % naisten eduksi. Otoksen yrittäjien ikärakenne puolestaan kallistui Pohjois-Savon vastaavaa selkeästi vanhemmaksi, mutta siitä on havaittavissa myös maakunnallista tilastoa noudattava trendi, jonka mukaan keskimääräinen

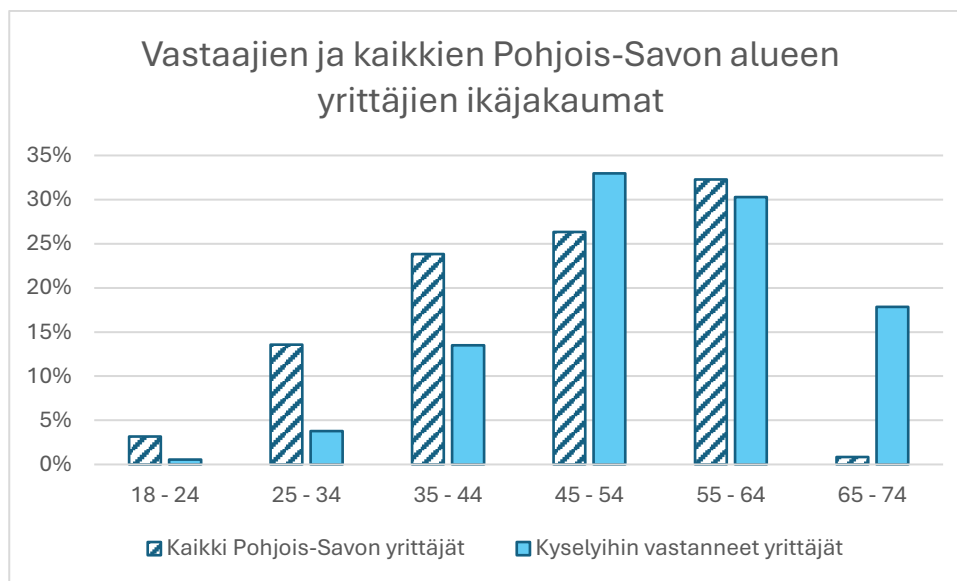
⁵ Lähde: [Suomen Yrittäjät 2025, Yrittäjyystilastot](#).

pohjoissavolainen yrittäjä on yli 34-vuotias. Kyselyymme vastasi myös kaksi yli 74-vuotiasta yrittäjää, joidenka ikäkohorttia Tilastokeskus ei puolestaan enää tilastoi.

Taulukko 3. Pohjois-Savon yrittäjien ikäjakauma loppuvuodesta 2023.⁶

Ikä	Yhteensä	18 - 24	25 - 34	35 - 44	45 - 54	55 - 64	65 - 74
n	10459	329	1421	2492	2755	3375	87
%	100 %	3 %	14 %	24 %	26 %	32 %	1 %

Kuvaaja 1. Pohjois-Savon yrittäjien ja hankkeen internet-kyselyyn vastanneiden ikäjakaumat prosenttiosuuksina. Kyselyyn vastanneiden > 74-ikäkohortti on jätetty pois, sillä vastaavaa ei sisälly viitattuun Tilastokeskuksen tilastoon.

Taulukko 4. Vertailu vastanneiden ja kaikkien Pohjois-Savon yrittäjien sukupuolesta.

Sukupuoli	Miehiä	Miehiä (%)	Naisia	Naisia (%)	Yhteensä
Kaikki	7016	67 %	3443	33 %	10459
Vastanneet	107	58 %	76	42 %	183

Tarkasteltujen yrittäjien sukupuolijakauma ja ikärakenne eivät poikkea merkittävästi pohjoissavolaisten yritysten vastaavista. Haastateltujen yrittäjien sukupuolijakauman eroa maakunnallisista tilastoista vain noin 8 % naisten eduksi. Otoksen yrittäjien ikärakenne puolestaan kallistui Pohjois-Savon vastaavaa selkeästi vanhemmaksi, mutta siitä on havaittavissa myös maakunnallista tilastoa noudattava trendi, jonka mukaan keskimääräinen pohjoissavolainen yrittäjä on yli 34-vuotias. Kyselyymme vastasi myös kaksi yli 74-vuotiasta yrittäjää, joidenka ikäkohorttia Tilastokeskus ei puolestaan enää tilastoi.

⁶ Lähde: [Tilastokeskus 2024, Työlliset alueen, toimialan \(TOL 2008\), ammattiaseman, iän, sukupuolen ja vuoden mukaan, 2007–2023.](#)

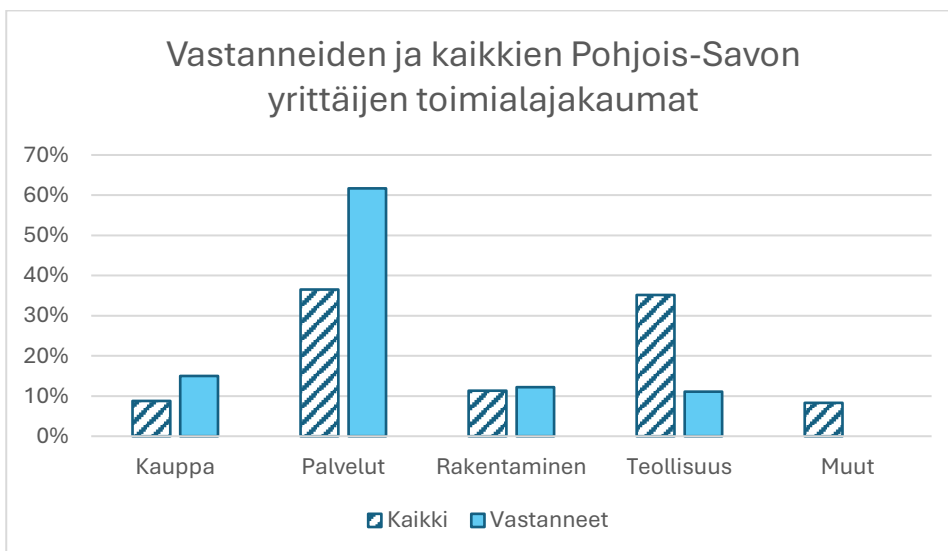
Taulukko 5. Hankkeen internet-kyselyyn vastanneiden toimialat absoluuttisesti ja prosenttiosuuksina.

Toimiala	n	(%)
Kauppa	27	15 %
Palvelut	112	62 %
Rakentaminen	22	12 %
Teollisuus	20	11 %
Muu	0	0 %

Taulukko 6. Kaikkien pohjoissavolaisten yrittäjien toimialat absoluuttisesti ja prosenttiosuuksina vuonna 2023.⁷

Toimiala	n	(%)
Kauppa	920	9 %
Palvelut	3815	36 %
Rakentaminen	3673	11 %
Teollisuus	3673	35 %
Muu	865	8 %

Kuvaaja 2. Internet-kyselyyn vastanneiden ja kaikkien Pohjois-Savon yrittäjien toimialajakaumat vuonna 2023.

Otoksen yritykset eroavat jossain määrin toimialaltaan maakunnan yrityksistä. Merkittävin ero on vastanneiden yrittäjien suuressa palvelualan edustuksessa sekä teollisuuden aliedustuksessa suhteessa maakunnallisiin lukuihin. Käytetty toimialaluokitus on Savon

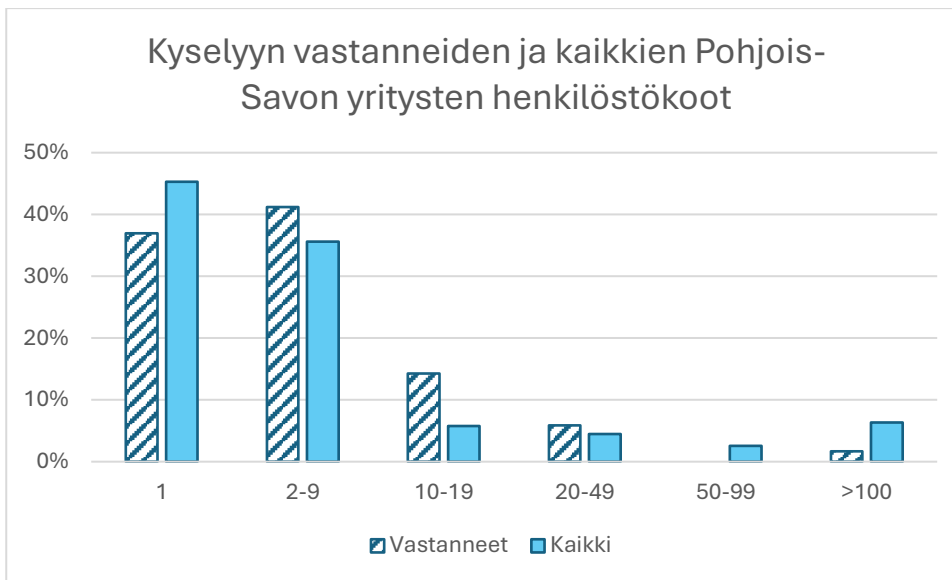
⁷ Lähde: [Tilastokeskus 2024, Työlliset alueen, toimialan \(TOL 2008\), ammattiaseman, iän, sukupuolen ja vuoden mukaan, 2007–2023.](#)

Yrittäjien oma, mutta se on kuitenkin yhteensovitettavissa Tilastokeskuksen käyttämän kategorisoinnin kanssa.

Taulukko 7. Kyselyyn vastanneiden ja kaikkien Pohjois-Savon yrittäjien henkilöstökoot. Tilasto vuodelta 2023.⁸

	1	2-9	10-19	20-49	50-99	>100	Yhteensä
Kaikki	44	49	17	7	0	2	119
Vastanneet	3663	2879	466	360	205	513	8086

Kuvaaja 3. Internet-kyselyyn vastanneiden ja Pohjois-Savon yrittäjien henkilöstökokojen vertailua prosenttiosuuksina.

Tutkimuksemme otos on melko kattava maakunnallisesta yrittäjäpopulaatiosta. Otoksessa ovat eniten yliedustettuina yksinyrittäjät. Yrityksiä kokoluokkaa 50–99 henkilöä ei valikoitunut otokseen ollenkaan. Muutoin aliedustetuimmat ryhmät ovat 10–19 ja yli sadan hengen kokoiset yritykset.

Kysymysten teema

Yrityksille suunnatut kysymykset käsittelevät monipuolisesti suomalaisen kunnan tehtäväkenttää. Kysymykset jakautuvat aiheiltaan seuraavanlaisesti kolmeen kategoriaan.

1. Yrityksen tausta (6)

- Sisältää taustakysymyksiä yrityksen tai kunnan nimestä sekä esimerkiksi yrityksen henkilöstömäärästä, syrjäisyydestä tai yrittäjän iästä ja sukupuolesta.

2. Kunnan lakisääteiset tehtävät ja muut palvelut (9)

- Yrittäjän tyytyväisyys kunnan palveluihin tai kunnan oma arvio näistä.

⁸ Lähde: Tilastokeskus, kunnittainen toimipaikkatilasto.

- Kuhunkin kohtaan vastaajalta pyydettiin valintaruutuvastausta täsmentävä kirjallinen kommentti.

3. Kunnan hankinnat ja kunnan toiminta yleisesti (14)

- Sisältää kysymyksiä esimerkiksi yrittäjän tyytyväisyyteen kunnallisiin hankintoihin, niiden avoimuuteen ja osiin jakamiseen, kuntaan tai sen yhtiöihin markkinahäiriöiden tuottajana sekä kunnan veto- ja pitovoimaan. Kunnat arvioivat vastaavasti omaa suoriutumistaan.
- Neljästätoista kohdasta yhdeksään vastaajalta pyydettiin valintaruutuvastausta täsmentävä kirjallinen kommentti.

Kyselyt sisältävät kysymyksiä, jotka liittyvät suoraan yritystoimintaan vaikuttavien palveluiden ja toimintatapojen lisäksi kunnan vetovoimaan yleisellä tasolla tai vastaajayrittäjän omasta näkökulmasta. Haluamme mitata myös kunnan koettua viihtyisyyttä etenkin yrittäjän itsensä näkökulmasta, sillä se voi olla hänelle tärkeä peruste asettua tiettyyn kuntaan tai lopulta lähteä sieltä. Itä-Suomen yliopiston kunta- ja aluetutkimuskeskus Spatian Älykäs sopeutuminen Pohjois-Karjalan maaseudulla -tutkimus selvitti, että merkittävä osa haastatelluista maaseutuyrityksistä valikoitui paikkakunnalleen juuri henkilökohtaisista syistä. Näitä olivat esimerkiksi yrittäjää miellyttävä luonto ja harrastusmahdollisuudet tai jos hän oli syntynyt kunnassa tai hänellä oli muita perhe-elämään liittyviä syitä kiintyä alueeseen.⁹

Tulokset

Kunnan viihtyisyys ja elinvoima

Taulukko 8. Vastanneiden yrittäjien arvosanat yrityksen kotikunnan kulttuuri- ja liikuntapalveluille omiin kokemuksiin perustuen. n/a = en ole käyttänyt kunnan kulttuuri- ja liikuntapalveluita.

Arvosana	5	4	3	2	1	n/a
n	26	63	68	14	2	9
%	14 %	35 %	37 %	8 %	1 %	5 %

Arvosanojen 1–5 painotettu keskiarvo on 3,6.

Taulukko 9. Vastanneiden yrittäjien arvosanat yrityksen kotikunnan kulttuuri- ja liikuntapalveluista yleisesti. n/a = en osaa arvioida.

Arvosana	5	4	3	2	1	n/a
n	35	54	70	14	3	5
%	19 %	30 %	39 %	8 %	2 %	3 %

Arvosanojen 1–5 painotettu keskiarvo on 3,6.

⁹ Älykäs sopeutuminen Pohjois-Karjalan maaseudulla. Alkuvoima-esiselvityshankkeen loppuraportti s. 55–57.

Taulukko 10. Vastanneiden yrittäjien arvosanat yrityksen kotikunnan veto- ja pitovoimasta yritystoiminnan kannalta.

Arvosana	5	4	3	2	1
n	11	37	64	50	22
%	6 %	20 %	35 %	27 %	12 %

Arvosanojen 1–5 painotettu keskiarvo: 2,8.

Haastatellut yrittäjät olivat pääsääntöisesti tyytyväisiä kuntiensä kulttuuri- ja liikuntapalveluihin niin omakohtaisiin kokemuksiinsa perustuen kuin myös arvioidessa niitä yleisesti kunnan asukkaiden näkökulmasta. Kummankin kysymyksen vastaukset kallistuivat asteikolla 1–5 selkeästi arvosanaan kolme ja ylöspäin. Yrittäjien käsitykset kuntiensä veto- ja pitovoimasta yritystoiminnan kannalta kallistuvat painotetulta keskiarvoltaan hieman arvosanan kolme alapuolelle (2,8).

Yrittäjien kommentit koskien kuntiensä veto- ja pitovoimaa olivat pääasiassa kriittisiä. Kommentoijista moni oli huolissaan peruspalveluiden, kuten terveydenhuollon säilymisestä kunnissaan jatkossakin. Kaksi kommentoijista oli erityisen huolissaan oman paikkakuntansa asemasta osana Kuopion kaupunkia kuntaliitoksen jälkeen, joka on monissa muissakin vastauksessa toistuva teema. Toisaalta kuitenkin kaksi vastaajaa mainitsivat pienen paikkakunnan eduksi esimerkiksi koulujen luokkakokojen pienuuden ja toimivan päivähoidon.

Kysyttäessä vapaa-ajan palveluista suullisia kommentteja puhelimitse, yrittäjät maaseutumaisissa kunnissa usein tiedostivat, että sellaisiin olisi yleisen veto- ja pitovoiman vuoksi tarpeellista saada lisää parempia vapaa-ajanviettomahdollisuuksia, mutta lähes jokainen oli henkilökohtaisesti tyytyväinen kuntansa tilanteeseen. Erityisesti nämä haastatellut olivat usein tyytyväisiä kuntansa viihtyisään luontoon.

Kunnan tilapalvelut

Taulukko 11. Vastanneiden yrittäjien arvosanat kuntiensä tilapalveluille. n/a = en ole käyttänyt kunnan tilapalveluita.

Arvosana	5	4	3	2	1	n/a
n	6	31	60	40	9	37
%	3 %	17 %	33 %	22 %	5 %	20 %

Arvosanojen 1–5 painotettu keskiarvo: 2.9.

Sekä internet- että puhelinkyselyn perusteella tilapalvelut vaikuttivat olevan yrittäjien yleisimmin käyttämiä kunnan tarjoamia palveluita. Vain 20 % internet-lomakkeen kunnan tilapalveluita koskevaan kysymykseen vastanneista ei ollut käyttänyt niitä.

Yleisimmin mainittu tilapalveluiden ongelmakohta oli teollisuushallien puute, kun taas toimitiloja pienemmille liikkeille oli kunnissa usein runsaasti. Osa kirjallisesti asiaa kommentoineista toivoi myös, että kunnallisten tilapalveluiden ilmoitus- ja varauskäytännöt olisivat avoimempia ja helpompia varaajan puolesta.

Kunnat yritysneuvonnan tuottajina ja välittäjinä

Taulukko 12. Vastanneiden yrittäjien arvosanat yritystensä kotikunnan tai sen elinkeinoyhtiön tarjoamille yritysneuvontapalveluille. n/a (1) = en ole käyttänyt kunnan yrityspalveluita. n/a (2) = en ole tietoinen tällaisten olemassaolosta.

Arvosana	5	4	3	2	1	n/a (1)	n/a (2)
n	19	42	41	20	12	45	6
%	10 %	23 %	22 %	11 %	7 %	24 %	3 %

Arvosanojen 1–5 painotettu keskiarvo: 3,3.

Taulukko 13. Vastanneiden yrittäjien arvosanat yritystensä kotikunnan välittämille muiden tuottamille yritysneuvontapalveluille. n/a (1) = en ole käyttänyt kuntani välittämiä yrityspalveluita. n/a (2) = en ole tietoinen tällaisten olemassaolosta.

Arvosana	5	4	3	2	1	n/a (1)	n/a (2)
n	8	21	41	23	9	70	9
%	4 %	12 %	23 %	13 %	5 %	39 %	5 %

Arvosanojen 1–5 painotettu keskiarvo: 3.

Kuntien tai niiden elinkeinoyhtiöiden itse tuottamiin yritysneuvontapalveluihin oltiin tyytyväisiä. Vastanneet yrittäjät olivat myös niistä tietoisia, vaikka merkittävä osa heistä ei ollut näitä palveluita käyttänyt.

Kunnan välittämiin muiden tahojen tuottamiin palveluihin oltiin vähemmän tyytyväisiä kuin itse kunnallisiin palveluihin, mutta arvosanat painottuivat silti asteikon puoliväliin. Merkittävä osa vastanneista (39 %) ei kuitenkaan ollut käyttänytkaan kuntien välittämiä yritysneuvontapalveluita.

Yleisin kuntien tarjoamaa tai välittämää yritysneuvontaa kohtaan annettu kritiikki oli se, etteivät yritysneuvojat tiedonneet tarpeeksi etenkin pienten yritysten tukemisesta. Monien mielestä palvelut olivat itsessään hyviä, mutta tiedostettiin, etteivät kaikki yrittäjät välttämättä tajua käyttää niitä ilman markkinointia tai viestintää.

Tiettyjen vastaajien mukaan yritysneuvontapalveluista ei ollut oletettavasta tarpeesta huolimatta juuri heille apua. Eräs kommentoineista perusteli kantaansa sillä, että kunnan tai elinkeinoyhtiön palveluista oli apua vain aloittaville yrittäjille. Kahden muun mielestä nämä keskittyvät vain suurempien yritysten tukemiseen. Erään kommentoijan mielestä kunnan ja valtion yritysneuvontapalvelut olivat sisällöltään liian päällekkäisiä.

Kunnan työllisyyspalvelut

Taulukko 14. Yrittäjien antamat arvosanat yrityksen kotikuntansa työllisyys- ja neuvontapalveluille. n/a = n ole käyttänyt kunnan työllisyys- tai neuvontapalveluita.

Arvosana	5	4	3	2	1	n/a
n	12	21	30	19	3	100
%	6 %	11 %	16 %	10 %	2 %	54 %

Arvosanojen 1–5 painotettu keskiarvo: 3,2.

Yli puolet vastanneista (54 %) ilmoitti, ettei heillä ole kokemusta kunnan työllisyys- ja neuvontapalveluiden kanssa asioinnista. Asioineet kuitenkin vaikuttivat palveluihin melko tyytyväisiltä. Palveluiden vähäiseen käyttöasteeseen vaikutti varmasti se, että vielä vuoden 2025 ensimmäisellä neljänneksellä työllisyyspalvelut valtiolta kunnille siirtänyt TE-uudistus oli tapahtunut vasta vähän aikaa sitten.

Kirjallisissa kommentteissa yrittäjät ilmaisivat olevansa palveluihin pääasiassa tyytyväisiä. Eräs toivoi parempaa koordinaatiota yritysten ja työllisyys- ja neuvontapalveluiden välillä harjoittelupaikkojen välittämisessä.

Kunnan lupa- ja valvontapalvelut sekä käsittelyaikojen pituus ja kunnan kanssa asiointin helppous

Taulukko 15. Yrittäjien antamat arvosanat yrityksen kotikuntansa lupa- ja valvontapalveluille. n/a = en ole käyttänyt kunnan lupa- ja valvontapalveluita.

Arvosana	5	4	3	2	1	n/a
n	11	32	42	27	16	55
%	6 %	17 %	23 %	15 %	9 %	30 %

Arvosanojen 1–5 painotettu keskiarvo: 3.

Taulukko 16. Yrittäjien antamat arvosanat yrityksen kotikuntansa lupapalveluiden käsittelyajoille. n/a = minulla ei ole näistä kokemusta.

Arvosana	5	4	3	2	1	n/a
n	8	31	42	25	14	65
%	4 %	17 %	23 %	14 %	8 %	35 %

Arvosanojen 1–5 painotettu keskiarvo: 3.

Taulukko 17. Yrittäjien arvosanat asiointin helppoudesta ja sujuvuudesta yrityksensä kotikunnan kanssa. n/a = en ole asioinut kunnan kanssa.

Arvosana	5	4	3	2	1	n/a
n	26	31	56	29	13	27

%	14 %	17 %	31 %	16 %	7 %	15 %
---	------	------	------	------	-----	------

Arvosanojen 1–5 painotettu keskiarvo: 3,2.

Suurin osa yrittäjistä mainitsi olleensa tekemisissä ainakin jossain määrin kunnallisten lupa- ja valvontapalveluiden kanssa. Kommenttien sekä puhelimitse tehtyjen haastattelujen mukaan yleisimmin käytetty kunnan lupa- ja valvontaviranomainen oli kunnan rakennusvalvonta.

Kirjalliset kommentit olivat pääasiassa positiivisia. Suurin osa näihin vastanneista piti lupaprosesseja helppoina ja nopeina. Negatiiviset kommentit keskittyivät pääasiassa lupaprosessien epäselvyyteen ja hitauteen.

Yleinen käsitys haastateltujen keskuudessa oli se, että pienessä kunnassa asiointi on helppoa, joustavaa ja nopeaa. Näille yrittäjille kuntaorganisaation työntekijät ovat usein ennestään tuttuja pienessä kunnassa myös asiakkaan ohjaaminen eteenpäin oikealle viranomaiselle hoituu nopeasti. Eräs vastaaja esimerkiksi vertasikin kokemuksiaan Kuopion kaupungin ja Kaavin viranomaisten kanssa.

Kunnan kaavoituspalvelut

Taulukko 18. Yrittäjien arvostukset yrityksensä kotikunnan kaavoituspalveluille yritystoiminnan tukijana. n/a = en ole ollut tekemisissä kuntani kaavoituksen kanssa.

Arvosana	5	4	3	2	1	n/a
n	11	22	30	32	16	73
%	6 %	12 %	16 %	17 %	9 %	40 %

Arvosanojen 1–5 painotettu keskiarvo: 2,8.

Kysymys kunnan kaavoituksesta yritystoiminnan tukijana ei itsessään kerännyt kovin paljoa kommentteja vastaajiltamme. Kaavoitus oli kuitenkin aihe, jota sivuttiin paljon muiden kysymysten kommentteissa.

Vastaajien näkemykset kaavoituksesta yritystoiminnan tukijana kallistuivat jokseenkin kielteisiksi (2,8). Yleisimmät kaavoitusta koskevat kriittiset kommentit koskivat yritystoiminnalle kaavoitettujen tonttien vähyyttä.

Kunnan julkiset hankinnat, markkinavuoropuhelut ja kunnan aiheuttamat markkinahäiriöt.

Taulukko 19. Yrittäjien arvostukset yrityksensä kotikunnan markkinavuoropuheluille. n/a (1) = en ole osallistunut kuntani järjestämiin markkinavuoropuheluihin. n/a (2) = en ole tietoinen kuntani järjestämisestä markkinavuoropuheluista.

Arvosana	5	4	3	2	1	n/a (1)	n/a (2)
n	9	22	42	19	6	60	25
%	5 %	12 %	23 %	10 %	3 %	33 %	14 %

Arvosanojen 1–5 painotettu keskiarvo: 3,1.

Taulukko 20. Yrittäjien vastaukset, ovatko he osallistuneet yritysten kotikuntiansa tarjouskilpailuihin.

Vastaus	n	%
Olen	35	19 %
En ole	112	61 %
Harkitsemme asiaa	20	11 %
Emme ole harkinneet asiaa	17	9 %

Taulukko 21. Yrittäjien arvosanat yrityksensä kotikunnan hankintojen avoimuuteen siten, että myös pienemmät yritykset voivat osallistua niihin. n/a = en tiedä.

Arvosana	5	4	3	2	1	n/a
n	10	26	35	36	19	57
%	5 %	14 %	19 %	20 %	10 %	31 %

Arvosanojen 1–5 painotettu keskiarvo: 2,8.

Suurin osa vastaajista ei osannut arvioida, ovatko heidän yrityksensä kotikunnan hankinnat tarpeeksi avoimia reilulle kilpailulle. Varsinaisen arvosanan antaneiden

Taulukko 22. Yrittäjien arvosanat yrityksensä kotikunnan hankintojen osiin jakamisesta siten, että myös pienemmillä yrityksillä on mahdollisuus osallistua tarjouskilpailuun. n/a = en tiedä.

Arvosana	5	4	3	2	1	n/a
n	6	15	29	24	33	75
%	3 %	8 %	16 %	13 %	18 %	41 %

Arvosanojen 1–5 painotettu keskiarvo: 2,4.

Kaikki julkisia hankintoja käsittelevät kysymykset saivat vastanneilta jonkin verran nykyisiä toimintatapoja kohtaan epäluuloisia kommentteja. Hankintoja ei usein pidetty reiluina paikallisia yrittäjiä kohtaan. Erityisesti tällainen kritiikki ei kohdistunut niinkään hankintojen avoimuuteen, vaan oletukseen tai tuntumaan siitä, että kilpailutusten tulos oli jo jossain määrin ennalta päätetty esimerkiksi kilpailutuksen ehtojen kautta.

Taulukko 23. Yrittäjien arvosanat kysymykselle ”Toimiiko kuntasi tai sen omistamat yhtiöt markkinoilla siten, että ne eivät häiritse kilpailua?”. n/a = en osaa sanoa

Arvosana	5	4	3	2	1	n/a
n	10	18	38	25	23	68
%	5 %	10 %	21 %	14 %	13 %	37 %

Arvosanojen 1–5 painotettu keskiarvo: 2,7.

Suurin osa vastaajista ei osannut arvioida tilannetta. Annetut arvosanat kallistuivat kuitenkin arvosanoihin 3–1. Annetut kirjalliset kommentit olivat etupäässä negatiivisia. Tiettyjä

kuntayhtiöitä kritisoitiin niin suoranaisesta kilpailusta yksityisen sektorin kanssa kuin myös epäreiluista hankintamenettelyistä, jotka suosivat niiden tytäryhtiöitä. Kuntia ja kuntayhtymiä kritisoitiin myös yhtiöidensä toiminnan tukemisesta esimerkiksi halvemmilla vuokrilla.

Kuntien ja yritysten välinen yhteistyö ja vuorovaikutus

Taulukko 24. Yrittäjien vastaukset siihen, pitävätkö heidän yritystensä kotikunnat säännöllisesti yhteyttä heidän yrityksiinsä.

Valinta	Kyllä	Ei	En tiedä
n	99	56	28
%	54 %	31 %	15 %

Yleisin yksittäinen havaittava tapa, jolla kunnat pitivät säännöllisesti yhteyttä alueensa yrityksiin, oli yrittäjiä koskevien tapahtumien järjestäminen. Tällaisia olivat esimerkiksi kunnanjohton yrityksiin tekemät vierailut ja yrittäjille tarkoitetut kahvihetket. Kommentteihin yhteisistä tilaisuuksista ei liitetty ollenkaan kritiikkiä kuntaa kohtaan. Kommentoijat yleisesti myös kaipaivat samantyyppisiä tilaisuuksia lisää.

Toiseksi yleisin yhteydenpitotapa oli tiedottaminen esimerkiksi uutiskirjeitse tai paikallislehdessä. Myös näistä pidettiin ja niitä toivottiin lisää.

Osa kommentoijista toivoi, että kunnan yhteydenpito yritysten kanssa olisi vapaamuotoisempaa ja epävirallisempaa. Osa toivoi, että yhteydenpito olisi suorempaa ja esimerkiksi vähemmän riippuvaista yrittäjäyhdistyksistä.

Taulukko 25. Yrittäjien arvosana heidän yrityksensä ja sen kotikunnan välisestä yhteistyöstä.

Arvosana	5	4	3	2	1
n	24	33	46	50	27
%	13 %	18 %	26 %	28 %	15 %

Arvosanojen 1–5 painotettu keskiarvo: 2,9.

Taulukko 26. Yrittäjien arvosana heidän yritystensä kotikunnan ja sen alueen yritysten yhteistyöstä yleisesti.

Arvosana	5	4	3	2	1
n	9	33	73	50	16
%	5 %	18 %	40 %	28 %	9 %

Arvosanojen 1–5 painotettu keskiarvo: 2,8.

Vastaajien käsitys kunnan ja yritysten välisestä yhteistyöstä sekä omakohtaisesti että yleisellä tasolla painottui asteikon keskivaiheille, mutta kallistuen sen pienemmille arvosanoille. Keskimäärin tilanne yleisellä tasolla arvioitiin paremmaksi kuin omalla kohdalla.

Kysymysten kirjallisissa kommentteissa yrittäjät kertoivat mielestään puutteellisesta kommunikaatiosta kunnasta yrityksiin sekä toivoivat, että paikallisilla pk-yrityksillä olisi paremmat mahdollisuudet osallistua kunnan hankintoihin.

Eräs kommentoija koki, että kunnan yhteydenpito yrittäjiin erilaisten etujärjestöjen kautta voi politisoitua helposti. Suurempi osa kuitenkin toivoi kuntien johtohenkilöiltä suurempaa yhteistyötä yrittäjäyhdistysten kanssa.

Taulukko 27. Yrittäjien arvio, onko heidän yritystensä kotikunnassa hyviä toimintatapoja kunnan ja yritysten välisessä yhteistyössä.

On	Ei	En tiedä
69	31	86

Suurin osa vastaajista oli sitä, että hyviä toimintatapoja kunnan ja sen alueen yritysten välisessä yhteistyössä oli. Hyviksi toimintatavoiksi ilmoitettiin etenkin jo käsiteltyjä yhteisiä tapaamisia sekä tiedonvälitystä yrittäjille. Moni yrittäjä oli iloinen yhteisistä hankintoja koskevista tapaamisista.

Kaikki selvityksien aikana haastatellut yrittäjät eivät kuitenkaan kaivanneet kunnilta kovinkaan aktiivista yhteydenpitoa missään muodossa. Osa heistä oli varsin tyytyväisiä kuvailemaansa nykytilanteeseen, jossa kunta ei pidä heihin yhteyttä, mutta he puolestaan saavat yhteyden kuntaan tarvittaessa aina nopeasti ja helposti.

Taulukko 28. Yrittäjien arvio, havaitsevatko he yrityksensä kotikunnassa kehittämistarpeita tai puutteita kunnan ja yritysten välisessä yhteistyössä.

On	Ei	En tiedä
100	22	62

Keskimäärin vastaajien mielestä kehittämistarpeita oli enemmän kuin hyviä toimintatapoja. Edellisten vastausten tavoin yrittäjät toivoivat enemmän viestintää ja etenkin yhteisiä tilaisuuksia etenkin kunnan hankintoihin liittyen.

Moni vastaaja ilmaisi jälleen myös huolensa Kuopion maaseudun ja liitoskuntien asemasta osana kaupunkia, jonka he tunsivat sivuutetuksi.

Yleisiä huomioita ja johtopäätöksiä

Yrittäjät olivat enimmäkseen tyytyväisiä kuntiensä viihtyisyyteen niin itsensä kuin yleisestikin näkökulmasta. Sen sijaan yrityksen kotikuntien elinvoima arvioitiin keskimääräistä heikommaksi (painotettu keskiarvo 2,8). On mielenkiintoista, että vastaajat, joiden yritysten kotikunta oli Kuopio, olivat kriittisimpiä arvioidessaan kotikuntansa veto- ja pitovoimaa. Kuopion saamia heikkoja veto- ja pitovoima-arvosanoja voivat selittää jossain määrin arviot, joita kaupungille annettiin sen osista, joista on tullut vasta myöhemmin Kuopiota kuntaliitosten seurauksena. Näillä alueilla toimivat yrittäjät esittivät jokseenkin pessimistisiä arvioita seutujen elinvoimasta sekä huomioinnista kunnallisessa päätöksenteossa.

Haastateltujen yrittäjien vastauksista ilmenee, että yleisimmät heidän käyttämänsä kunnan tarjoamat tai välittämät palvelut ovat tilapalvelut ja yritysneuvonta.

Sikäli, kun yrittäjät olivat asioineet kunnanjohtajien kanssa, kokemukset heistä olivat hyvin positiivisia. Kunnanjohtajat ovat esimerkiksi osallistuneet paikallisen yrittäjäyhdistyksen kanssa yhteisiin kahvitilaisuuksiin tai välittäneet kunnan palveluita yrityksille. Paikallisen elinkeinoelämän kuulumisista kiinnostuneet kunnanjohtajat saivat haastatelluilta paljon kiitosta. Muista kuntien johtavista viranhaltijoista kuin kunnanjohtajista ei kommenteissa juuri puhuttu.

Merkittävä osa vastaajista tunsu epäluottamusta oman yrityksensä kotikunnan hankintamenettelyjä kohtaan. Moni yrittäjä esitti toivomuksen, että kunta priorisoisi paikallisia yrityksiä hankintojensa toteuttajina. Paikallisten pk-yritysten osallistumismahdollisuuksia voidaan parantaa mainitulla hankintojen jakamisella pienempiin osiin ja pitämällä hankinnan suunnitteluvaiheessa riittävät markkinavuoropuhelutilaisuudet.

Miten kuntien kannattaa lisätä yhteydenpitoa yrittäjiin?

Haastatteluissa nousi esiin, että monella yrittäjällä on mielikuva, ettei kunnan johto ole erityisen kiinnostunut paikallisen yrityselämän kuulumisista. Osa piti tätä merkinä mielenkiinnon puutteesta yrityksistä kohtaan, kun taas toisille sillä ei ollut suurta merkitystä, sillä heidän mielestään tärkeintä on, että asiointi kunnan kanssa toimii sujuvasti ja apua on saatavilla nopeasti. Kunnan on kuitenkin tärkeää keskustella yrittäjien kanssa yhteistyön ja yhteydenpidon tavoista sekä luoda molempia osapuolia palvelevat toimintamallit.

Yhteydenpitoa voidaan vahvistaa järjestämällä säännöllisiä foorumeita ja matalan kynnyksen tilaisuuksia, joissa yrittäjät ja kunta voivat kohdata epävirallisesti. Elinkeinopolitiikan kehittäminen pysyvissä ryhmissä tai jaostoissa, joissa on mukana eri toimialojen yrittäjiä ja kunnan edustajia, tarjoaa mahdollisuuden pitkäjänteisempään vuoropuheluun. Lisäksi kunnan johdon tekemät yritysvierailut antavat ajantasaista tietoa yritysten arjesta, sen haasteista ja mahdollisuuksista sekä tukevat luottamuksellisen suhteen rakentumista.

Digitaaliset viestintäkanavat täydentävät henkilökohtaisia kohtaamisia. Yrittäjille suunnattu uutiskirje tai esimerkiksi WhatsApp-ryhmä voi välittää ajankohtaista tietoa kaavoituksesta, hankinnoista, tapahtumista ja rahoitusmahdollisuuksista. Myös verkkopohjainen palaute- ja ideakanava helpottaa tarpeiden ja ongelmien esille tuomista ja madaltaa kynnystä vuorovaikutukseen.

Yhteistyö syvenee, kun yrittäjät otetaan mukaan jo varhaisessa vaiheessa kunnan strategioiden, hankintojen ja kaavoituksen suunnitteluun. Samalla kunta voi toimia kokeilu- ja pilotointiympäristönä, jossa yritykset pääsevät testaamaan uusia tuotteitaan ja palveluitaan.

Keskeistä on myös henkilökohtainen kontakti. Yrittäjäyhdyshenkilön tai niin sanottujen yrityskummien nimeäminen helpottaa suora yhteydenottoa ilman byrokratiaa, ja nopea reagointi yritysten kysymyksiin ja lupaprosesseihin lisää luottamusta. Tämän luottamuksen ylläpitäminen edellyttää, että yhteydenpito ei rajoitu vain kriiseihin tai vaalikausiin, vaan on jatkuvaa ja johdonmukaista. Yrittäjille on tärkeää kokea, että heidän antamansa palaute vaikuttaa aidosti kunnan toimintaan.

Lopulta kyse on siirtymisestä yksisuuntaisesta viestinnästä kohti vuorovaikutusta ja kumppanuutta, jossa kunta ja yritykset kehittävät toimintaympäristöään yhdessä.

Lähteet:

Tutkimuskirjallisuus:

Rautiainen, S. Jolkkonen, A. Kahila, P. Koskinen, K. Kurvinne, A. Lemponen, V. Tiilikainen, A. 2023. Älykäs sopeutuminen Pohjois-Karjalan maaseudulla. Alkuvoima-esiselvityshankkeen loppuraportti. Spatia raportteja 1/2023. Linkki: <https://erepo.uef.fi/items/f6a637cb-7b1d-4d39-a2b5-39dacb408ea3>

Tilastolähteet:

Tilastokeskus 2024, Työlliset alueen, toimialan (TOL 2008), ammattiaseman, iän, sukupuolen ja vuoden mukaan, 2007–2023. Linkki:

https://pxdata.stat.fi/PxWeb/pxweb/fi/StatFin/StatFin_tyokay/statfin_tyokay_pxt_115m.px/

Tilastokeskus 2025, Kunnat ja kuntapohjaiset aluejaot vuonna 2025 suomeksi, ruotsiksi ja englanniksi. Linkki: <https://stat.fi/fi/luokitukset/tupa>

Tilastokeskus 2025, Tunnuslukuja väestöstä alueittain, 1990–2024. Linkki:

Suomen Yrittäjät 2025. Yritystilastot. Linkki:

Tilastokeskus 2024. Keskittymistilastot maakunnittain.